

CRÒNICA DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Segon semestre de 2022

“Un semestre amb diverses qüestions de normalització lingüística, ajustos per a esmenar impugnacions reglamentàries i una interessant activitat acadèmica de promoció del valencià”

Reyes Marzal Raga*

Resum

Al segon semestre de 2022 s'ha aprovat una nova divisió comarcal amb efectes cartogràfics, tot i que a hores d'ara encara no hi ha una regulació amb efectes jurídics, la qual cosa evidencia la incapacitat del legislador autonòmic per al desenvolupament de les adients disposicions estatutàries. També es dona compte de la nova regulació legislativa per al funcionament de l'Oficina de Drets Lingüístics, imposada per la prèvia anul·lació judicial del Decret de la seua creació. El requisit lingüístic per a la funció pública docent és novament objecte de comentari, així com l'aplicació del dret a rebre les comunicacions en la llengua escollida per l'interessat. Es manté també l'apartat toponímic, en aquest cas impulsat per la normalització lingüística. Finalment es dona raó del compromís del professorat de dret administratiu de les universitats públiques valencianes per a la promoció de l'ús del valencià a l'ensenyament.

Paraules clau: organització territorial; Comunitat Valenciana; Oficina de Drets Lingüístics; requisits lingüístics; funció pública docent; comunicacions de l'Administració valenciana; llengua oficial; toponímia; promoció lingüística; valencià.

LEGISLATIVE REPORTS ON THE VALENCIAN COMMUNITY

Second half of 2022

“A semester characterised by language normalisation issues, adjustments to amend regulatory challenges and an interesting academic activity to promote the use of Valencian”

Abstract

During the second half of 2022, a new county (comarca) division has been approved with cartographic effects, although there is still no regulation with legal effects, which indicates the regional legislator's inability to develop the appropriate statutory provisions. Account is also given of the new legislative regulation for the functioning of the Language Rights Office, imposed by the judicial annulment of the Decree by which it was created. The language qualifications required to work in public education are again the subject of comment, as is the practical application of the right to receive notifications in the language chosen by the interested party. The section on place names is also continued, in this case for language normalisation purposes. Lastly, account is given of the commitment by administrative law faculty at Valencian public universities to foster the use of Valencian in teaching.

Keywords: territorial organisation; Valencian Community; Language Rights Office; language qualifications; teaching in public education; notifications by the Valencian Administration; official language; place names; language advocacy; Valencian.

* Reyes Marzal Raga, professora titular de Dret Administratiu, Universitat de València-Estudi General (UVEG). reyes.marzal@uv.es.

Citació recomanada: Marzal Raga, Reyes. (2023). Crònica legislativa de la Comunitat Valenciana. Segon semestre de 2022. “Un semestre amb diverses qüestions de normalització lingüística, ajustos per a esmenar impugnacions reglamentàries i una interessant activitat acadèmica de promoció del valencià”. *Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law*, 79, 371-377. <https://doi.org/10.58992/rld.i79.2023.3959>

Sumari

- 1 Organització territorial de la Comunitat Valenciana. Nova divisió comarcal valenciana i incapacitat d'aprovar una legislació per a dotar-la d'efectes jurídics
- 2 Una nova regulació legislativa per al funcionament de l'Oficina de Drets Lingüístics, imposada per l'anul·lació judicial del Decret de la seua creació
- 3 El requisit lingüístic a la funció pública valenciana no és discriminatori, tot i que es diferencia entre funcionaris de carrera i funcionaris interins
- 4 El dret a rebre comunicacions de l'Administració valenciana en la llengua oficial escollida s'ha d'exercir explícitament
- 5 Toponímia
- 6 Activitats acadèmiques per a la promoció de l'ús del valencià al si de les universitats públiques valencianes

1 Organització territorial de la Comunitat Valenciana. Nova divisió comarcal valenciana i incapacitat d'aprovar una legislació per a dotar-la d'efectes jurídics

La [Llei 8/2022, de 29 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat](#) (DOGV 31-12-2022), ha afegit una disposició addicional a la [Llei 2/2020, de 2 de desembre, de la Generalitat, de la informació geogràfica i de l'Institut Cartogràfic Valencià](#), amb la següent redacció: "Disposició addicional única. Delimitació comarcal A falta de legislació autonòmica sobre delimitació comarcal, i amb efectes purament cartogràfics, la delimitació comarcal emprada en la cartografia de la Generalitat és la que s'inclou en l'annex d'aquesta llei".

El mateix text legislatiu reconeix l'absència d'una legislació autonòmica sobre delimitació comarcal, que les Corts Valencianes poden aprovar d'acord amb allò que disposa [l'article 65 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana](#) en permetre, en el marc de la legislació de l'Estat, l'aprovació d'una llei per majoria de dos terços, en què es podrà determinar la divisió comarcal, després de ser consultades les entitats locals afectades. Aquest precepte estatutari defineix les comarques com a circumscripcions administratives de la Generalitat i entitats locals determinades per l'agrupació de municipis per a la prestació de serveis i gestió d'assumptes comuns.

Amb aquesta modificació de la normativa en matèria cartogràfica només es fa un canvi en el mapa cartogràfic, fins aleshores basat en una divisió comarcal corresponent a les anomenades demarcacions territorials homologades (DTH-1), divisió que va estar emmarcada en la Proposta de demarcacions territorials homologades, formulada per la Conselleria d'Administració Pública en aplicació del [Decret 170/1985, de 28 d'octubre, del Consell de la Generalitat Valenciana, sobre procediment en la creació de demarcacions funcionals amb incidència territorial](#), i fruit dels treballs d'una comissió d'experts. Aquesta divisió era fruit d'una idea d'organització territorial basada en la comarcalització "des de baix", en què foren els mateixos municipis els qui assumiren la iniciativa, cosa que estalvià a la Generalitat el cost polític que, segons es temia llavors, podria arribar a suposar-li una comarcalització feta per decret ([Membrado, Joan Carles. \(1997\). L'ordenació territorial del País Valencià: evolució i perspectives actuals. El cas del Baix Vinalopó. La Rella, 11, 65-97](#)).

Els canvis introduïts ara al mapa cartogràfic valencià amb l'esmentada reforma legislativa s'han aprovat a petició dels ajuntaments afectats i són fruit de les reivindicacions històriques de nombrosos municipis valencians. Però aquesta modificació no va més enllà d'un canvi cartogràfic i, per tant, no té cap efecte juridicoadministratiu en l'organització territorial de la Comunitat Valenciana.

L'interès d'aquesta crònica pel que fa al nomenclàtor del nou mapa comarcal passa per posar en relleu que l'Institut Cartogràfic Valencià segueix els criteris lingüístics específics aplicats al corpus de noms geogràfics, d'acord amb el manual de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL) intítulat [Criteris per a la fixació de la toponímia valenciana](#), document que per a fixar el topònim atén la zona lingüística, el tipus de topònim i la legalitat vigent. És per això que al nou mapa de comarques, i només amb efectes cartogràfics, s'ha intentat plasmar la toponímia amb el màxim respecte a la forma recopilada oralment en la seua àrea geogràfica, sense deixar de fer una tasca normalitzadora d'acord amb l'AVL, i per això incorpora les adients correccions en la tipografia (majúscules i minúscules, tipus de lletra, etc.), en l'ortografia i en la morfosintaxi (presència/absència d'article, etc.) dels topònims.

2 Una nova regulació legislativa per al funcionament de l'Oficina de Drets Lingüístics, imposada per l'anul·lació judicial del Decret de la seua creació

A la nostra [Crònica del segon semestre de 2021, publicada al número 77 d'aquesta revista](#), fèiem esment de l'anul·lació judicial del Decret pel qual es regula el funcionament de l'Oficina de Drets Lingüístics (ODL) de València, en contradir els principis de seguretat jurídica i de responsabilitat i interdicció de l'arbitrarietat reconeguts a l'article 9.3 de la [Constitució espanyola](#) (CE), així com l'article 103.1 CE (referit a l'actuació de l'Administració "amb sotmetiment ple a la llei i al dret"). També es va apreciar vulneració de l'article 105 d) CE, que exigeix norma amb rang de llei per a regular el procediment de producció dels actes administratius i, per tant, en no trobar el Decret habilitació suficient en les disposicions de l'article 5 de la [Llei 4/1983, de](#)

[23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià](#). El Tribunal Suprem va anul·lar la mencionada disposició reglamentària. Ara, per tal d'atendre l'actuació de l'ODL i adequar-la a la doctrina dictada en el recurs de cassació, l'article 136 de la [Llei 8/2022, de 29 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat](#) (DOGV 31-12-2022), ha introduït tot un règim jurídic per a aquest òrgan de la Generalitat Valenciana, amb la qual cosa dona resposta a les exigències del principi de legalitat i reafirma la naturalesa jurídica d'acte administratiu que tenen les resolucions de l'ODL i tot allò que aquesta consideració comporta, sobretot tenint en compte l'exigència de reserva de llei pel que fa a la incidència en el dret fonamental a la intimitat que té l'actuació d'aquest òrgan, així com el sotmetiment a les regles de procediment administratiu que requereix la producció de tots els actes administratius. La nova regulació fixa l'objecte, l'àmbit d'actuació i les funcions de l'ODL, així com el procediment que s'ha de seguir per a la formulació de queixes, suggeriments i consultes en matèria de vulneració de drets lingüístics.

Pel que fa a l'objecte de l'ODL, com a òrgan adscrit a la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport al qual els ciutadans poden dirigir-se quan consideren vulnerats els seus drets lingüístics, es fixa l'àmbit d'actuació per referència al conjunt d'òrgans de la Generalitat i el seu sector públic instrumental, així com a les entitats que integren l'Administració local, els organismes que en depenen i les universitats públiques valencianes. Però també és d'aplicació a l'Administració de l'Estat i els organismes que en depenen amb seu a la Comunitat Valenciana, incloent-hi l'Administració de justícia, així com les persones jurídiques de naturalesa privada.

Cal remarcar que l'actuació de l'ODL, pel que fa a l'acció d'ofici, es concreta en l'obtenció d'informació i l'oferiment de l'assessorament que corresponga per a garantir l'aplicació dels drets que emparen els ciutadans en l'ús de les llengües oficials (apartat 2 de l'article 136 de la [Llei 8/2022](#)). Quan es tracte de queixes presentades a instància de part i referides a l'àmbit competencial de l'Administració de la Generalitat, el seu sector públic instrumental i les institucions esmentades en l'article 20.3 de l'[Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana](#), l'actuació de l'ODL es concreta en l'emissió d'un informe o bé una recomanació sobre la normativa de drets lingüístics presumptament infringida i, si és el cas, de les bones pràctiques que cal adoptar per a evitar situacions com la que haja donat lloc a la queixa (apartat sis de l'article 136 de la [Llei 8/2022](#)).

Si la queixa es refereix a l'actuació dels altres ens mencionats a l'apartat u de l'article 136 de la [Llei 8/2022](#) (Administració local, universitats, Administració general de l'Estat...), l'ODL oferirà el seu assessorament i mediació i podrà, si és el cas, formular les recomanacions i aconsellar bones pràctiques en matèria de drets lingüístics (apartat set de l'article 136). A més de queixes, també es regula la presentació de suggeriments, ço és, escrits i comunicacions que la ciutadania presenta a l'ODL amb la intenció de contribuir a la salvaguarda dels drets lingüístics en la societat i, especialment, per a millorar l'atenció lingüística dels serveis públics. I, així mateix, hi ha la possibilitat de formular consultes a l'ODL, definides a la Llei com els escrits i les comunicacions que formula la ciutadania a l'ODL per a obtindre assessorament sobre els drets lingüístics i sobre la normativa que l'empara (apartat sis de l'article 136).

Amb tot, s'ha de dir que l'actuació de l'ODL davant la presentació de queixes no impedeix ni condiciona l'exercici de totes les reclamacions, els drets i les accions de caràcter administratiu o judicial que puguem correspondre a la persona interessada, en concret els drets dels usuaris i consumidors, ni comporta la interrupció dels terminis per a la interposició d'aquestes (apartats tres, quatre i huit de l'article 136). Aquesta disposició és molt aclaridora de la tipologia d'actuació que pot dur endavant l'ODL, en tant que deixa clar que mai s'entrarà a resoldre la queixa, per a la qual cosa l'ODL no té competència, sinó que assumeix una posició afavoridora de la mediació i assessorament en garantia dels drets lingüístics. Tot i això, aquesta activitat genera actes administratius, la qual cosa ja va ser objecte de decisió per part del Tribunal Suprem tal com ja es va comentar a la [Crònica](#) que vam fer del segon semestre de 2021. I, com no pot ser d'altra manera, aquests actes administratius (ja siguin informes, consultes, mediacions...) estan sotmesos a les garanties substantives i procedimentals que aquesta tipologia d'activitat exigeix. És per això que, a més de la regulació amb norma amb rang formal de llei, el referit article 136 de la [Llei 8/2022](#) remet a les disposicions de la [Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques](#), en allò que siga d'aplicació.

A més a més, l'ODL elaborarà una memòria anual sobre les seues actuacions i sobre el nombre i la naturalesa de les queixes, dels suggeriments i de les consultes que reculla, tramite i resolga (apartat onzè de l'article 136). En aquesta memòria es farà constar la falta de col·laboració de les persones jurídiques, públiques i privades

a les quals s'haja comunicat una queixa o un suggeriment (apartat nou de l'article 136). Finalment, l'anàlisi de les queixes i dels suggeriments en matèria de drets lingüístics serà objecte de valoració per a garantir la millora contínua de la qualitat dels serveis públics, la qual cosa pot comportar la constitució d'un equip de treball per a elaborar un pla de millora que continga les mesures oportunes per a corregir les deficiències i les propostes concretes de millora (apartat deu de l'article 136).

3 El requisit lingüístic a la funció pública valenciana no és discriminatori, tot i que es diferencia entre funcionaris de carrera i funcionaris interins

La conflictivitat judicial sobre l'exigència del requisit lingüístic del valencià en els processos de selecció i provisió del personal al servei de l'Administració de la Generalitat Valenciana és novament objecte de diverses resolucions, tot i que la doctrina jurisprudencial fixada des d'antuvi no ha variat. En aquesta ocasió la qüestió controvertida apareix vinculada a la condició de funcionari interí, al qual és exigible el requisit lingüístic per a ocupar places docents, sense que l'existència d'un règim transitori aplicable als funcionaris de carrera per tal d'acreditar el coneixement del valencià pugua entendre's com a vulneració del dret d'igualtat. Així ho explica la [Sentència del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana \(TSJC\) núm. 613/2022, de 7 de setembre \(ECLI:ES:TSJCV:2022:4893\)](#), que reitera sentències anteriors de la mateixa sala, d'acord amb les quals als funcionaris docents de carrera se'ls exigeix com a requisit l'acreditació del valencià amb independència de la plaça que ocupen, però a aquells que varen ingressar abans que el valencià fora exigible com a requisit se'ls permet romandre en els seus destins definitius, però se'ls redueix la mobilitat als territoris de predomini lingüístic castellà, la qual cosa no es pot considerar discriminatòria respecte dels funcionaris interins. Aquest personal interí no ho és per a un centre determinat, sens perjudici que en el procés d'adjudicació de places es produeixin determinades prioritats que responguin a les preferències de l'aspirant que resulta nomenat. En definitiva, dirà la Sentència, no estem davant d'una situació d'interinitat per vacant específica, sinó d'un nomenament per necessitats de la planificació educativa. No és el centre escolar o docent el que nomena el funcionari, sinó l'Administració educativa, sobre la base d'una borsa d'ocupació o llista d'aspirants, i en un procés anualitzat. És a dir, el funcionari interí docent, a diferència del funcionari docent de la Generalitat valenciana amb destinació definitiva, no gaudeix d'inamobilitat en la seua destinació, per la qual cosa no és discriminatori un distint règim transitori per a l'acreditació del requisit lingüístic.

Sobre esta diferència entre funcionaris de carrera i interins també es pronuncia la [Sentència del TSJCV núm. 537/2022, de 7 de juliol \(ECLI:ES:TSJCV:2022:6284\)](#), que reitera la doctrina assenyalada a l'apartat anterior en declarar que no s'ha produït discriminació quan la disposició transitòria única de l'[Ordre 90/2013, de 6 de novembre](#), de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual es regula la catalogació amb el requisit lingüístic de valencià de determinats llocs de treball docents en centres docents públics i en els servicis o unitats de suport escolar i educatiu dependents de la Generalitat distingeix, als efectes de l'adquisició del requisit lingüístic del valencià, entre els funcionaris de carrera amb destinació definitiva i el personal integrant de les borses de treball. Respecte dels primers, la disposició estableix que podran romandre en les seues destinacions, però el seu dret a la mobilitat quedarà circumscrit a llocs de centres de treball públics de les localitats de predomini lingüístic valencià. Quant al personal de les borses de treball, assenjala la disposició que quan no reuneixin l'esmentat requisit "quedaran exclosos de la corresponent borsa".

4 El dret a rebre comunicacions de l'Administració valenciana en la llengua oficial escollida s'ha d'exercir explícitament

Altra de les resolucions judicials d'interès al segon semestre de 2022 es la [Sentència del TSJCV núm. 576/2022, de 18 de juliol \(ECLI:ES:TSJCV:2022:5135\)](#), pel que fa a l'aplicació de l'article 15 de la [Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques](#). En aquesta sentència, com a qüestió introduïda d'ofici pel jutjat *a quo*, el TSJCV interpreta l'abast d'aquest article 15, que en l'apartat 2 remet a allò que dispose la legislació autonòmica respecte de l'ús de la llengua en els procediments tramitats per les administracions de les comunitats autònomes i de les entitats locals. Aquesta legislació autonòmica és la [Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià](#) (LUEV), d'acord amb la qual "seran vàlides i amb plena eficàcia jurídica totes les actuacions administratives realitzades en valencià en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana" (article 9, apartat 1). I més endavant, a l'article 11 assenjala que "en

aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en les quals havent-hi altres interessats així ho manifestessin, l'Administració actuant haurà de comunicar-los quant a ells els afecti en la llengua oficial que escullin, qualsevol que fos la llengua oficial en què s'hagués iniciat". En el cas resolt per la mencionada Sentència, el fet que la recurrent s'adreçara en castellà a l'Administració de la Generalitat no és suficient per entendre exercit el dret que les comunicacions es feren en aquesta llengua, per la qual cosa les comunicacions en valencià dutes a terme per l'Administració valenciana són conformes als preceptes normatius transcrits.

5 Toponímia

Al segon semestre de 2022 hi ha dos resolucions de canvi de denominació de municipis impulsats pels criteris de normalització lingüística. Es tracta de la rectificació per qüestions formals i la modificació de la inscripció en el Registre d'entitats locals de la Comunitat Valenciana de la denominació del municipi de la Font d'En Carròs per la Font d'en Carròs, acordada per la [Resolució de 12 de juliol de 2022 del director general d'Administració Local \(DOGV 20-7-2022\)](#). I també de la rectificació per qüestions formals i la modificació de la inscripció en el Registre d'entitats locals de la Comunitat Valenciana de la denominació del municipi de la Torre d'En Besora per la Torre d'en Besora, acordada per la [Resolució de 29 de setembre de 2022 del director general d'Administració Local \(DOGV 14-10-2022\)](#).

En ambdós casos el topònim del municipi era amb una *e* majúscula (d'En Carròs i d'En Besora), la qual cosa segons l'AVL és incorrecta en la mesura en què *en* és un article personal masculí i també un tracte de cortesia que històricament s'anteposava als noms masculins. Però no és un nom propi ni està al principi de l'oració. Així doncs, l'adaptació al criteri establert pel que fa a l'ús de minúscules justifica el canvi formal de denominació dels mencionats municipis. Cal remarcar en aquest procediment la competència de l'AVL pel que fa a la normalització lingüística del valencià, tasca que porta endavant mitjançant una secció específica per a les qüestions toponímiques.

6 Activitats acadèmiques per a la promoció de l'ús del valencià al si de les universitats públiques valencianes

Amb data 29 de novembre de 2022 va tenir lloc al Departament de Dret Administratiu de la Universitat de València (UV) el seminari "L'ús del valencià a l'ensenyament del dret administratiu". L'objectiu d'aquesta activitat acadèmica, que va estar subvencionada pel Servei de Política Lingüística de la UV, va ser l'estudi i l'anàlisi del grau d'implantació i les dificultats del valencià en la docència i la investigació del dret administratiu a les universitats públiques valencianes. La importància del valencià a l'ensenyament del dret administratiu va més enllà de l'interès docent, en la mesura en què aquesta àrea de coneixement es dirigeix a la formació i el coneixement de l'actuació de les administracions públiques, que han de garantir l'efectivitat dels drets lingüístics dels valencians. És per això que l'activitat té especial interès, atesa la transcendència de l'àmbit en què es mou el dret administratiu. L'objectiu final és la formulació de propostes de millora dirigides als responsables de les decisions, així com la reflexió del professorat al voltant de la docència en valencià i les necessitats que la qualitat de l'ensenyament requereix.

A l'acte varen intervindre com a ponents els professors José Luis Blasco Díaz (catedràtic de Dret Administratiu de la Universitat Jaume I de Castelló), Josep Ochoa Monzó (professor titular de Dret Administratiu de la Universitat d'Alacant), Ferran de Rojas (professor contractat doctor de la Universitat Miguel Hernández d'Elx), Andrés Boix Palop (professor titular de Dret Administratiu de la UV), Albert Ituren Oliver (professor titular de Dret Administratiu de la UV) i jo mateixa, Reyes Marzal Raga (professora titular de Dret Administratiu de la UV). A més, es va comptar amb la visió dels estudiants i dels investigadors en formació de l'àrea de dret administratiu (Víctor Bethencourt, Adrián Palma i Clàudia Gimeno), que varen posar en relleu les dificultats de l'ús del valencià en les seues activitats i en concret en l'elaboració de la tesi doctoral. L'acte va finalitzar amb la presentació del llibre *Manual de fonaments del dret administratiu i de la gestió pública* (Tirant lo Blanch, 3a edició, 2022), elaborat pel professor Juli Ponce Solé (catedràtic de Dret Administratiu de la Universitat de Barcelona). Aquest llibre és, fins aleshores, l'únic recurs docent per a l'ensenyament del dret administratiu en valencià.

L'activitat va servir per acordar la constitució d'un grup de professorat de dret administratiu de totes les universitats valencianes que desenvolupa la seua tasca en valencià, amb l'objectiu de promoure la qualitat de l'ensenyament i la investigació en aquesta àrea científica i el posicionament del valencià com a llengua pròpia de les universitats valencianes.